

ایرانی بودن

به بهانه هفتم آبان (۲۹ اکتبر) روز ورود کوروش بزرگ به بابل و صدور فرمان منشور حقوق بشر

نمی‌توان ایرانی بود و از بالیدن به دیرینه درخشان فرهنگی خود صرف نظر کرد. اما با نسل بسیار متفاوت امروز چگونه می‌توان از هویت ایرانی سخن گفت؟ این یادداشت کوتاه، پیش‌کش به خانواده‌هایی است که می‌خواهند فرزندشان ریشه‌های عمیق ایرانی خود را از یاد نبرند

دکتر مرتضی نظری نویسنده و تحلیل‌گر مسائل نظام آموزشی

نمی‌توان ایرانی بود و از بالیدن به دیرینه درخشان فرهنگی خود صرف نظر کرد. اما با نسل بسیار متفاوت امروز چگونه می‌توان از هویت ایرانی سخن گفت؟

این یادداشت کوتاه، پیش‌کش به خانواده‌هایی است که می‌خواهند فرزندشان ریشه‌های عمیق ایرانی خود را از یاد نبرند:

شناخت به جای نصیحت

نسل امروز منتقد است و عمدتاً کم‌حوصله و از نصیحت، گریزان. یادمان باشد منتقد بودن هم نوعی تعلق خاطر است. آنچه باید نگرانش بود، بی‌تفاوتی است.

به فرزند خود شناخت بدهیم تا با هفت هزار سال فرهنگ ایران، واقع‌گرا و منطقی برخورد کنند. شیوه مطلوب برخورد ما با گذشته فرهنگی‌مان، نه تقلید است و نه تسلیم، نه پذیرش بی‌دلیل است و نه نفی و انکار. بلکه "برخورد نقادانه و پرسش‌گرانه".

به آنها شناخت بدهیم تا رشد کنند.

□ مدارا و ادب ایرانی

به فرزندانمان از روحیه مدارا و تفاهم ایرانیان بگوییم. احترام به دیگران و ادب و نجابت ایرانی را به فرزندانمان در عمل بیاموزیم. بگوییم که منش نیاکان ما، صلح و رفق و مهربانی با انسانها، جانداران و محیط زیست است. نمیتوان ایرانی بود و با فردوسی، حافظ، سعدی، خیام، عطار و مولوی و ... بیگانه بود.

شادمانی و خردورزی

به آنها بگوییم در فرهنگ ایرانی در ایام سال بیش از 30 جشن برگزار میشود که هر کدام از زیبایی و فلسفه خاصی برخوردارند. ستایش ایزد یکتا، پاسداشت خرد، احترام به زن، والا دانستن آب و خاک و پاکیزه نگه داشتن گوش و چشم و زبان از ویژگیهای بارز آیینها و جشنهای ایرانی است. قرآن هم میگوید کسی که ایمان به خدا دارد نه محزون میشود و نه میترسد. این "خاطرجمعی و شادمانی" سهم کسانی است که خدا را حاضر و ناظر بر خود میدانند.

جامع □ امروز ما بیش از هر چیز به شادی و عقلانیت نیازمند است. از باب یادآوری، واژه "پرستش" از ریشه پرستاری به معنای مراقبت و نگهداری میآید و با پرستیدن فرق دارد. ما ایرانیان آتشپرست نبودیم.

نقشه ایران

حتماً در خانه یک نقشه ایران داشته باشیم. نگاه کردن به وسعت این سرزمین، هم شگفت است و هم تأمل برانگیز.

در جمع‌های خانوادگی گفت‌وگو کنیم که این کشور از رهگذر چه حوادث تلخ و سختی به اینجا رسیده است. آیا اگر حاکمان و نیاکان ما چگونه عمل می‌کردند امروز در نقطه بهتری بودیم و اکنون ما باید چگونه باشیم تا مورد مؤاخذه آیندگان قرار نگیریم. رفتار ایرانیان و حاکمان با این خاک و منابعش چگونه بوده.

چگونه نیاکان ما در قرن‌ها و هزاره‌های گذشته، در زمینه‌هایی غیر از قدرت نظامی و کشورگشایی توانسته بودند جایگاه بلامنازع و اول دنیا را داشته باشند؟ چگونه ۴۵۰۰ سال پیش توانستیم چشم مصنوعی بسازیم؟ پدیده‌ای که تا سال ۲۰۰۸ نظیر نداشته است. چگونه نیروی دریایی ایران در عصر هخامنشیان مجهز به سیستم مکان یاب بوده؟ و چگونه بیشتر فرضیه‌های نیوتن و دکارت درباره فرضیه نور و انعکاس و انکسار، به ایرانیانی همچون ابن سینا، ابن هیثم و ابوالحسن فارسی تعلق دارد و چگونه "غیاث الدین جمشید کاشانی" ۱۶۰ سال زودتر از سیمون استون، ریاضیدان بلژیکی به تعریف کسور اعشاری و کاربرد آن‌ها پرداخت؟ ما چگونه از دل این فرهنگ، پیش از تمام تمدن‌ها به صدور منشور حقوق بشر می‌رسیم و چطور می‌شود که عقب می‌افتیم؟ اکنون مسؤولیت ما چیست؟ و چه باید کرد؟

سفر به ایران!

ما درست مسافرت نمی کنیم. سفرهای خوب، بهترین و لذت بخش ترین مدرسه برای هویت‌مندی فرزندان ماست! آنچه به سفر هویت و معنا می بخشد، کیفیت سفر است. نقشه خوانی، تاریخچه مختصری از مقصد سفر، آشنایی با جاذبه های فرهنگی و گردشگری و ترجیحاً استفاده از لیدرهای آموزش دیده گردشگری از جمله راههایی برای معنی دار شدن مسافرت‌های ماست. سفرهایی فراتر از جوج و منقل و نوشیدنی.

ایرانی بودن دقیقاً یعنی چه؟

ما ایرانی هستیم با تعلق خاطری عمیق به این خاک. اما عشق و علاقه به وطن اگر به اصلاح و تغییری در رفتار ما منجر نشود، صرفاً یک احساس زودگذر و دلدادگی بی ثمر است.

به فرزندان خود در عمل یاد بدهیم کسی که وطنش ایران را دوست دارد در هر جایی و شغلی که هست کم فروشی نمی کند، به اطرافیان‌ش اعتماد می کند، اگر چند روزی بر مسندی نشست خیانت نمی کند، آسیب به منابع ملی و سرمایه اجتماعی را به ضرر ایران و ایرانی می داند، هرگز غارتگران بیت المال را دوست ندارد، تحت هیچ شرایطی دروغ نمی

گوید، در شرایط دشوار و نابسامانی اوضاع، به جای نق و نقد صرف، به توسعه فردی خود می پردازد، به هموطنانش کمک می کند، کمتر قضاوت می کند و بیشتر مطالعه می کند. به مفید بودن بیشتر اهمیت می دهد تا معروف بودن. رفتار اصیل را بر ریاکاری و نمایش دینداری ترجیح می دهد.

□□□□ □□□:□□□□